

STORTINGET

Representantforslag 193 L

(2017–2018)

fra stortingsrepresentantene Torgeir Knag Fylkesnes, Mona Fagerås, Lars Haltbrekken og Arne Nævra

Dokument 8:193 L (2017–2018)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Torgeir Knag Fylkesnes, Mona Fagerås, Lars Haltbrekken og Arne Nævra om endring av reindriftsloven § 60

Til Stortinget

Bakgrunn

Reindriftsloven § 60. *Reintall* lyder:

«I bruksreglene, jf. § 57, skal det fastsettes et øvre reintall for den enkelte sommersiida. Reintallet skal fastsettes ut fra det beitegrunnlag som siidaen disponerer. Det skal i bruksreglene gjøres nærmere rede for de drifts- og beitemessige vurderinger som ligger til grunn for det fastsatte reintallet. Der det er påkrevet for å få en forsvarlig bruk av vinterbeitene, kan det også fastsettes et reintall for de forskjellige vintersiidaene.

En vintersiida eller annen gruppering kan be om at det fastsettes et eget reintall for dem.

Overstiger reintallet i siidaen det reintall som er fastsatt etter første eller annet ledd, skal siidaen utarbeide en reduksjonsplan. Dersom siidaen ikke gjør dette, eller ikke klarer å gjennomføre planen, skal hver siidaandel redusere det overskytende antall forholdsmessig. Reindriftsstyret har ansvar for at en slik reduksjon gjennomføres. Det skal settes frister for utarbeidelse av plan og gjennomføring av reintallsreduksjon.

Det kan fastsettes et øvre reintall pr. siidaandel. En reduksjon av siidaens reintall i henhold til tredje ledd skal i så fall skje ved at de siidaandeler som har et reintall som overstiger det fastsatte reintall for siidaandelen, først reduserer ned til det fastsatte reintallet.

Når særlige grunner foreligger, kan Fylkesmannen fastsette et øvre reintall per siidaandel. Departementet kan gi bestemmelser om når Fylkesmannen plikter å gjøre det, og om hvordan reintallet skal fastsettes.

Når Fylkesmannen har fattet vedtak etter femte ledd, kan to eller flere siidaandeler gjennom enighet bestemme en annen reintallsfordeling så lenge de holder seg innenfor disse siidaandelenes samlede reintall.

Departementet kan ved forskrift gi utfyllende bestemmelser om fastsettelse av reintall. Slik forskrift kan avgrenses til å gjelde ett eller flere reinbeitedistrikter eller ett eller flere reinbeiteområder.»

Setningen i § 60 tredje ledd annet punktum, som lyder:

«Dersom siidaen ikke gjør dette, eller ikke klarer å gjennomføre planen, skal hver siidaandel redusere det overskytende antall forholdsmessig»,

foreslås endret til:

«Dersom siidaen ikke gjør dette, eller ikke klarer å gjennomføre planen, skal hver siidaandel *som har mer enn 200 rein*, redusere det overskytende antall forholdsmessig. *Har ingen siidaandeler et reintall over 200, skal det skje en forholdsmessig reduksjon i alle siidaandeler.*»

Begrunnelse for forslaget

Forslaget til lovendring innebærer at man tar inn Reindriftslovutvalgets forslag om et «bunnfradrag» på 200 rein ved reduksjon av reintall i en siida.

Reindriftslovutvalget ønsket å skjerme de minste enhetene, et hensyn som kommer til uttrykk i lovutvalgets merknader til det som i dag er § 60 fjerde ledd:

«Bakgrunnen for regelen er å hindre at distriktets reindrift alene utøves av noen få siidaandeler med mange rein, og hvor de som arbeider i reindriften først og fremst blir innleid arbeidskraft. En fastsettelse av et øvre reintall pr. siidaandel kan åpne for etablering av flere siidaandeler, og dermed gi de unge mulighet til å få ansvar for egen siidaandel. Dette vil igjen sikre rekrutteringen til reindriften. Skal reindriften bestå som

næringsvei med alt den innebærer av kultur og samiske tradisjoner, er det nødvendig at det er mange mennesker som har en tilknytning til reindriften. En reindrift som kun utøves av noen få, vil ha vanskelig for å hevde sine interesser i konkurranse med andre brukerinteresser, og vil i seg selv svekke grunnlaget for en livskraftig samisk kultur.» (NOU 2001: 35 s. 110)

Under konsultasjonene med Sametinget om lovforlaget var Sametinget enig i nødvendigheten av et bunnfradrag, men ønsket et mer differensiert bunnfradrag enn 200. Sametinget mente at dette bunnfradraget i visse tilfeller kunne være for lavt. Etter at konsultasjonene var avsluttet, utarbeidet departementet et nytt utkast til regel om reduksjon av reintallet, og her var bunnfradrag utelatt, og det var ikke tatt med en skjerming av de minste enhetene. Men departementet hadde tatt inn en bestemmelse om at siidaen skulle utarbeide en reduksjonsplan, og dermed mente man at prinsippet om internt selvstyre var ivaretatt. Sametinget uttalte da at hvis det ikke var enighet om en reintallsreduksjon innad i siidaen, skulle lovutvalgets forslag om skjerming av 200 rein gjelde. Dette ville ifølge Sametinget bidra til å sikre unge reindriftsutøvere i etableringsfasen samt sikre økonomisk bærekraftig reindrift for alle reindriftsutøvere.

Også Norske Reindriftsamers Landsforbund (NRL) gikk inn for lovutvalgets forslag om å skjerme siidaandelene med laveste reintall ved reduksjon.

Tross ønskene fra NRL og Sametinget opprettholdt departementet sitt lovforslag, fordi man mente at en skjerming av de minste siidaandelene på sikt kunne føre til en uheldig næringsstruktur og true mulighetene til å drive en økonomisk forsvarlig reindrift.

Det er vanskelig å se at en skjerming av de minste enhetene vil bidra til en uheldig næringsstruktur. Siidaandeler på under 200 dyr utgjør en svært liten andel av det totale reintallet. En konsentrasjon om færre utøvere kan tvert om få konsekvenser som gjør reindriften mer sårbar fordi det blir færre som har sitt liv og virke innen reindriften, se sitatet ovenfor fra NOU 2001:35.

Da reindriftsloven av 2007 ble vedtatt, var det ikke vanskelig for en reineier å se hva man kunne risikere hvis en reintallsreduksjon ble satt inn. Mange ble fristet til å posisjonere seg ved å øke flokken før reduksjonen ble satt inn. Der de store økte flokkene, ble det de små som måtte betale. Dette gjaldt ikke bare dem med reintall på 200 eller mindre, men også dem med en flokk på 400–500 dyr. Uten et bunnfradrag risikerte også de å komme ned på et tall som ikke gir livsgrunnlag. Dette oppfordret på ingen måte til å holde seg innenfor et lavt reintall. Da kunne du risikere å miste det lille du har.

Etter § 60 tredje ledd er lovens primære løsning at det skal utarbeides en reduksjonsplan. Det hevdes at samene på denne måten har fått gjennomslag for ønsket om selvstyre, og at de gjennom en slik plan kan skjerme de minste siidaandelene. Dette «selvstyret» ivaretar på ingen måte de minste enhetene. En sommersiida som reintallsreduksjonen retter seg mot, er sammensatt av flere grupper reineiere som kan ha konkurrerende interesser. En reduksjonsplan krever enighet. I Sara-saken, som ble avgjort av Høyesterett før jul 2017, hadde man i to omganger forsøkt å utarbeide en reduksjonsplan for å skjerme de minste enhetene, men to siidaandeler motsatte seg planen.

Heller ikke bestemmelsen i § 60 fjerde ledd om at distriktsstyret kan fastsette et øvre reintall pr. siidaandel, vil være anvendelig der distrikt sammenfaller med siida, som tilfellet var i Sara-saken. Også i det tilfellet vil den interne konkurransen slå inn. Bestemmelsen i § 60 fjerde ledd er først og fremst tenkt for de tilfeller der et distrikt består av flere siidaer og det er behov for å få opp rekrutteringen i en siida, se nærmere om regelens begrunnelse i NOU 2001: 35 s. 110 og s. 179.

Selv om indre selvstyre er et viktig prinsipp, er det i reindriften som i andre næringer behov for regler om minoritetsvern. Et prinsipp om internt selvstyre skal ikke bare beskytte «de store». Dette er jo også begrunnelsen for at Sametinget så vel som NRL ønsket at loven skulle ha et vern for de minste enhetene.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

forslag:

Vedtatt til lov

om endringer i reindriftsloven

I

I lov 15. juni 2007 nr. 40 om reindrift gjøres følgende endringer:

§ 60 tredje ledd annet og nytt tredje punktum skal lyde: Dersom siidaen ikke gjør dette, eller ikke klarer å gjennomføre planen, skal hver siidaandel som har mer enn 200 rein, redusere det overskytende antall forholdsmessig. Har ingen siidaandeler et reintall over 200, skal det skje en forholdsmessig reduksjon i alle siidaandeler.

Någjeldende tredje og fjerde punktum blir fjerde og femte punktum.

II

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer.

10. april 2018

Torgeir Knag Fylkesnes

Mona Fagerås

Lars Haltbrekken

Arne Nævra

